

Postbus 2894 1000 CW Amsterdam

Aan de woordvoerders integratiebeleid van de commissie
Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Landelijk Bureau
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 29 januari 2020
Betreft Inbreng VluchtelingenWerk Nederland - AO Inburgering en
integratie 5 februari 2020
Ons kenmerk O.2.2.20-019.EL

Geachte woordvoerders,

Voor het Algemeen Overleg Inburgering en integratie van 5 februari a.s. wil
VluchtelingenWerk Nederland u graag haar inbreng meegeven over de volgende
agendapunten:

- Financiële gevolgen van de taken van gemeenten in het nieuwe inburgeringsstelsel
- Inburgering Turkse asielstatushouders
- Periodieke uitvoeringsbrief inburgering

Daarnaast vragen we uw aandacht voor de uitvoering van de motie over
maatschappelijke begeleiding¹.

Financiële gevolgen van de taken van gemeenten in het nieuwe inburgeringsstelsel

VluchtelingenWerk maakt zich ernstig zorgen over de voortgang, financiering en
uitwerking van het nieuwe inburgeringsstelsel. De tijd wordt erg krap en we zijn bang dat
met onvoldoende financiering de ambities voor de nieuwe wet drastisch naar beneden
zullen moeten worden bijgesteld. Verder uitstel van invoering van de nieuwe wet zou
betekenen dat nieuwkomers nog langer worden opgezaaid met de huidige mislukte wet.
Een aanpassing van de ambities zou volgens ons eveneens zeer onwenselijk zijn. De
ongekend brede steun voor het nieuwe stelsel zou hierdoor verloren kunnen gaan.
Vrijwel alle betrokkenen hebben input kunnen geven en zijn bereid om van de nieuwe wet
een succes te maken. Zonder overeenstemming met gemeenten komt een succesvolle
inburgering en participatie van nieuwkomers onder druk te staan.

VluchtelingenWerk doet een dringende oproep om te zorgen voor voldoende financiering,
zodat de inburgeringswet kan (blijven) rekenen op zeer brede steun.

¹ [Motie](#) Van den Berge & Paternotte (Tweede Kamer 35300-XV-13)

Uitvoering motie maatschappelijke begeleiding

Vluchtelingen worden vanaf dag één bijgestaan door maatschappelijk begeleiders in hun nieuwe woonplaats. Die begeleiding begint soms al vóór het tekenen van het huurcontract. In de eerste periode worden vluchtelingen vooral geholpen met alle praktische regelzaken. Denk bijvoorbeeld aan het afsluiten van verzekeringen, het zoeken van een huisarts, tandarts en school voor de kinderen. Maar de begeleiding gaat verder dan praktische zaken alleen. Samen met de maatschappelijk begeleider vindt de vluchteling de weg in zijn nieuwe woonplaats en in de Nederlandse samenleving. Ook wordt veel aandacht besteed aan het vergroten van het sociale netwerk en de zelfredzaamheid van de vluchteling, zodat zij voorspoedig kunnen inburgeren en zelfstandig kunnen werken aan hun nieuwe toekomst. Maatschappelijke begeleiders geven uitleg over hoe zaken werken in Nederland, stimuleren mensen om te participeren, geven een toelichting op de inburgeringsplicht en hoe aan de vereisten te voldoen. Maatschappelijke begeleiding is dus een wezenlijke schakel in het integratie- en participatieproces van vluchtelingen.

Onder de huidige wet bestaat de maatschappelijke begeleiding uit de volgende taken²:

- praktische hulp bij het regelen van basisvoorzieningen zoals werk, wonen en inkomen
- hulp bij het starten van het inburgeren
- begeleiding gericht op integratie
- stimuleren van participatie en integratie

Uw Kamer heeft op 18 november jl. de motie Van den Berge/Paternotte aangenomen³. Deze motie "verzoekt de regering, om in de «Inburgering nieuwe stijl» bij voorkeur meer, maar in elk geval niet minder ruimte te bieden voor maatschappelijke begeleiding". Volgens de minister is dat "onderdeel van de plannen". Tijdens het voorafgaande debat⁴ stelde hij echter ook dat: "De prijs van het traject maatschappelijke begeleiding in de nieuwe situatie lager wordt geschat door verandering van de invulling van de maatschappelijke begeleiding". Een deel wordt ondergebracht "*onder een andere noemer vanuit een andere taak*".

Wij zijn ernstig bezorgd over de vraag of de minister bij de uitwerking van de plannen wel voldoende tegemoet komt aan de motie van uw Kamer, gelet op de signalen die we krijgen over de door minister beoogde inperking van het budget. De redenering dat maatschappelijk begeleiding '*vanuit een andere taak*' plaats zou vinden is wat ons betreft een zorgelijke doelredenering; er is dan immers geen sprake meer van maatschappelijke begeleiding, maar van andere taken.

---

² <https://duo.nl/zakelijk/inburgeren/participatieverklaring/maatschappelijke-begeleiding.jsp>

³ [Motie](#) Van den Berge & Paternotte (Tweede Kamer 35300-XV-13)

⁴ [Debat](#) Integratie en maatschappelijke samenhang (beleidsartikel 13 van de begroting SZW 2020), 18 november 2019

De motie doet een oproep voor ‘*zeker niet minder ruimte voor de maatschappelijke begeleiding*’ en dit komt ons inziens niet overeen met deze plannen en de toelichting van de minister in het debat. Maatschappelijke begeleiding ‘*vanuit een andere taak*’, is immers geen maatschappelijke begeleiding.

Zo stelt de minister dat een deel van de t⁵aken (zoals die in de huidige wet staan) straks terug te vinden zijn in de leerroutes en/of het ‘ontzorgen’; eerder noemde hij ook nog het casemanagement door gemeenten. Terwijl maatschappelijke begeleiding totaal iets anders is dan het casemanagement – zoals ook de VNG in haar reactie op het concept wetsvoorstel terecht opmerkt⁶ – en ook iets anders dan een leerroute met onderwijs door een docent. Docenten geven immers les en voor ondersteuning van leerlingen bestaat (in het reguliere onderwijs) het schoolmaatschappelijk werk. Daarnaast voorziet de wet tijdens het ‘ontzorgen’ niet in een begeleidingsaanbod dat is gericht op financiële zelfredzaamheid en daarom wordt hiervoor ook geen budget beschikbaar gesteld (blijkt uit het conceptwetsvoorstel). De verwijzing van de minister naar het ‘ontzorgen’ gaat dus niet op, want gemeenten ontvangen hiervoor geen extra budget. De Inspectie van SZW heeft onderzoek gedaan naar de financiële zelfredzaamheid van statushouders⁷ en komt tot de conclusie dat “na aankomst in de gemeente, intensieve begeleiding nodig is om statushouders op weg te helpen. Een beperkte periode van ‘ontzorgen’ kan daarbij een positieve rol spelen, mits deze gepaard gaat met goede begeleiding naar financiële zelfredzaamheid. Er moet dan wel ruimte zijn om die (intensieve) begeleiding ook te geven.” Het ‘ontzorgen’ is dus geen reden om het budget voor maatschappelijke begeleiding te verlagen.

Ook is de minister van plan om een deel van de maatschappelijke begeleiding onder te brengen in het Participatieverklaringstraject (PVT)⁸. Waarschijnlijk doelt hij hierbij op die ene excursie die in de nieuwe wet zal worden toegevoegd aan het PVT, maar ook dat kan uiteraard geen vervanging zijn van de (vaak intensieve en individuele) maatschappelijke begeleiding. Kortom, het lijkt erop dat de minister zich in allerlei bochten wringt om een redenering te vinden voor een forse bezuiniging op het budget voor maatschappelijke begeleiding.

In het rapport van het veldonderzoek⁹ naar de financiering onder het nieuwe stelsel lezen wij dat “de maatschappelijke begeleiding kleiner wordt in omvang”. Maar volgens de gemeenten zal – ook bij een eventueel andere invulling van de maatschappelijke begeleiding in het nieuwe stelsel – de kostprijs voor maatschappelijke begeleiding

---

5 Casemanagement: het begeleiden en bewaken (door gemeenten) van de uitvoering van het PIP. In het concept wetsvoorstel zijn in het eerste jaar hiervoor twee voortgangsgesprekken opgenomen

6 [Reactie](#) van de VNG op de adviesaanvraag: “Wij zien onvoldoende geborgd dat wij inburgeraars daadwerkelijk kunnen begeleiden. Maatschappelijke begeleiding moet kunnen worden ingezet in combinatie met case-management en het aanbieden van cursussen. Maatschappelijke begeleiding is hierbij wezenlijk iets anders dan casemanagement”.

7 [Rapport](#) Financiële zelfredzaamheid van statushouders, Inspectie SZW (27 juni 2019)

8 [Veldonderzoek](#) naar de kosten van het nieuwe inburgeringsstelsel’ (p.20); bijlage bij ‘Periodieke uitvoeringsbrief inburgering’

9 [Veldonderzoek](#) naar de kosten van het nieuwe inburgeringsstelsel’ (p.35)

hierdoor niet dalen. VluchtelingenWerk vreest echter dat de maatschappelijke begeleiding ondergeschikt wordt gemaakt aan de gewenste bezuiniging, want we lezen ook (p.35) dat: “afhankelijk van de lagere regelgeving de invulling en de kostprijs van een traject maatschappelijke begeleiding kan veranderen”. “Het kabinet gaat ervan uit dat gemeenten het belang van de maatschappelijke begeleiding voldoende onderkennen” is het antwoord op vragen bij de begroting¹⁰. VluchtelingenWerk vraagt zich inmiddels af of de minister dit belang zelf wel voldoende onderkent.

VluchtelingenWerk wil er bij de minister op aandringen er (minimaal) voor te zorgen dat het huidige budget voor maatschappelijke begeleiding behouden blijft, zoals uw kamer bij monde van de Van den Berge/Paternotte heeft verzocht¹¹, zonder daarbij de inhoud van de maatschappelijke begeleiding uit te kleden.

Inburgering Turkse asielstatushouders

VluchtelingenWerk is verheugd over het bericht dat Turkse vluchtelingen voor hun inburgering eendaags een zelfde behandeling zullen krijgen als andere erkende vluchtelingen. Het belangrijkste verschil is dat zij hiermee ook in aanmerking kunnen komen voor kwijtschelding van hun lening bij DUO en dat gemeenten een budget kunnen krijgen voor hun maatschappelijke begeleiding. We vinden het echter triest dat dit zo lang heeft moeten duren en dat hiervoor blijkbaar een gerechtelijke uitspraak en grotere aantallen nodig zijn. Dit is in tegenspraak met de brief aan Civic¹² waarin de minister juist zegt dat hij gerechtelijke procedures zoveel mogelijk wil voorkomen. Vlak na invoering van de huidige inburgeringswet (2013) heeft VluchtelingenWerk de positie van Turkse vluchtelingen al onder de aandacht gebracht. Na zeven jaar krijgen zij eindelijk de behandeling waar zij recht op hebben. Uit de Kamerbrief van 12 november jl.¹³ blijkt dat het de bedoeling is om het *opt-insysteem* in januari 2020 open te stellen.

VluchtelingenWerk zou de minister willen vragen per wanneer de regeling voor Turkse vluchtelingen inderdaad wordt opengesteld, hoe deze wordt uitgewerkt (met terugwerkende kracht?) en hoe zij hierover worden geïnformeerd.

Periodieke uitvoeringsbrief inburgering

In meerdere uitvoeringsbrieven wordt melding gemaakt van het herstel van een fout in de uitvoering. Nu ook weer. De constatering (pag.6) is “dat opeenvolgende regimes al snel leiden tot complexiteit in de uitvoering”. En dat “Het streven is om bij de vormgeving van het nieuwe stelsel het overgangsrecht zo simpel en eenduidig mogelijk te houden”. Dit lijkt VluchtelingenWerk een goed streven voor het gehele nieuwe stelsel en niet alleen voor het overgangsrecht.

---

¹⁰ [Verslag](#) houdende een lijst van vragen en antwoorden, Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2020 antwoord op vraag 15 – 21 november 2019.

¹¹ [Motie](#) Van den Berge & Paternotte (Tweede Kamer 35300-XV-13)

¹² [Periodieke uitvoeringsbrief inburgering](#) (p.3), 12 november 2019

¹³ [Brief](#) Inburgering Turkse asielstatushouders, 12 november 2019

In de evaluatie¹⁴ van de Wet inburgering 2013 wordt geconstateerd dat in de wetgeving van verschillende ministeries, verschillende inburgeringseisen worden gesteld: "Bij het verlenen van een sterker verblijfsrecht, door de IND, gelden deels andere eisen voor de inburgering dan onder de Wet inburgering. Het kan daardoor onduidelijk zijn voor burgers in welk stelsel ze vallen en aan welke eisen ze wanneer moeten voldoen." Dit geldt eveneens voor naturalisatie. Een oudere nieuwkomer die vanwege zijn leeftijd niet inburgeringsplichtig is, hoort bij een aanvraag voor naturalisatie dat hij alsnog aan de inburgeringseisen moet voldoen. Al meerdere keren hebben de verschillende inburgeringseisen geleid tot fouten in de uitvoering en hebben deze betrokkenen in de problemen gebracht, bijvoorbeeld doordat een lening van DUO niet beschikbaar is voor naturalisatie.

VluchtelingenWerk pleit bij de vormgeving van het nieuwe stelsel voor een goede afstemming met het ministerie van Justitie en Veiligheid, zodat de inburgeringsvereisten in de Wet inburgering overeenkomen met de inburgeringsvoorwaarden in het vreemdelingenrecht en bij naturalisatie.

We hopen dat u onze input kunt betrekken in het debat. Mocht u verdere vragen hebben dan zijn wij van harte bereid om een nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,

Abdeluheh Choho
Directeur VluchtelingenWerk Nederland

cc Dhr. W. Koolmees, Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

---

14 [Evaluatie](#) van de Wet inburgering 2013 (pp.38-39), 27 juni 2018